

KODÁLY 137

2019. december 16.

AZ ÜNNEP ELŐESTJÉN

Magyar Kórusok Napja

Pécs – 2019. december 15.

Beszámoló a Magyar Kórusok Napja hangversenyről

A hangversenyre 2019. december 15-én 18 órai kezdettel került sor a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar Zeneművészeti Intézetének Liszt Ferenc Hangversenytermében. A hangversenyt *dr. habil Vas Bence* az Intézet igazgatója, a Magyar Kodály Társaság Pécs-Baranyai Tagcsoportjának elnöke nyitotta meg. Köszöntőjében elmondta, hogy A Magyar Kórusok Napját 1991-ben hívta életre a KÓTA Kodály Zoltán születésnapjára emlékezve, mely mára már országos hangverseny-sorozat lett, hiszen a program országszerte számos városban december 13-17. között közel 30 hangversenyt ölel fel. Hangsúlyozta, hogy Kodály Zoltánra emlékezve legalább két alapvető feladatunk van! Elsőként a zenei életmű őrzése és ápolása. Erre a pécsi rendezvény is jó példa, hiszen a Magyar Kórusok Napja idei pécsi hangversenyén minden kórustól elhangzik egy-egy Kodály mű. A másik feladatunk pedig a szellemi hagyaték, a zenei nevelés ügyének továbbvitele. Mint mondta: „Nincs könnyű dolgunk, igaz Kodály Zoltánnak sem volt könnyebb, de a társadalom oly mértékben változott meg, hogy az elének tornyosuló kihívások egész más válaszokat követelnek tőlünk. Nem Kodály örökérvényű gondolatait kell megváltoztatnunk, mert azok utánunk is érvényesek maradnak, hanem a fiatalok és a társadalom megszólításának módját, eszközeit kell újra gondolnunk! Különös felelősséget ró ez vezetőinkre és a tanárképzésünkre! A PTE ZMI elkötelezett a tanárképzés megújításában és ígérhetem, hogy tőlünk telhetően mindent megteszünk annak érdekében, hogy Magyarország ne egy néma ország, hanem egy éneklő, dalos nemzet legyen.” Mély és tartalmas kikapcsolódást és feltöltődést kívánva fejezte be köszöntőjét.

A fellépő kórusokat és a hallgatóságot Ünnepi beszédében *Dr. Tóthpál József* a KÓTA tiszteletbeli elnöke, az MTA köztestületi tagja köszöntötte.

*Kedves Kórusénekesek, Kórusbarátok! Tisztelt Vezénylő Karnagyok!
Kedves Közönség!*

A Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége – KÓTA két esztendővel ezelőtt, Kodály Zoltán születésének 135. évfordulója alkalmából ismét meghirdette a Magyar Kórusok Napját, találkozóra hívta a hazai éneklő közösségeket.

Az idén Pécs városa – a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Karának Zeneművészeti Intézete karöltve a Magyar Kodály Társaság Pécs – Banya megyei csoportjával vállalta a Magyar Kórusok Napja díszhangversenyének megrendezését. Ebből az alkalomból szeretettel köszöntöm a mai hangverseny minden résztvevőjét.

Megfogalmazódhat a kérdés – és a válasz is, miért éppen Kodály Zoltán születésnapja válhatott a magyar karének ünnepévé, hiszen számos magyar zeneszerző írt kórusműveket Kodály előtt és után? *Egyáltalán tudja-e mindenki, mit jelent a magyarság és Európa számára Kodály Zoltán?* Miközben nyilvánvaló, hogy Bartók Béla és Kodály Zoltán élet művével európai rangra emelkedett a magyar zenekultúra. Ezen gondolatok mentén szeretném néhány, a nemzetközi zenei világban kitűnt muzsikussá és magyar alkotó művész véleményét megidézni.

Kodály kortársai közül először *Ernest Ansermet* (1883–1960) világhírű svájci karmester, az Orchestre de la Suisse Romande alapítójának, a Gyagilev Orosz Balett egykori zenei vezetőjének megállapítását idézem: „A három zenei nevelő – Bartók, Kodály, Weiner Leó – közül kétségtelenül Kodály Zoltán hatása volt a legnagyobb, – Kodály művei azzal tűnnek ki, hogy bennük a magyar zenei nyelv klasszikus stílusú formálódik.”

Benjamin Britten (1913–1976) zeneszerző, zongoraművész, karmester – a huszadik századi angol zene legismertebb képviselője szerint „Korunk talán egyetlen zeneszerzője sem volt akkora hatással országának zenei életére, mint Kodály Zoltán.” Továbbá: „Amikor Kodály komponálni kezdett, Közép-Európában a wagnerianusok és a bécsi zene uralkodott... Kodály elfordult Ausztriától és Párizsba ment, ahol 1907-ben rátalált Debussyre... Ez az élmény felszabadította. Hozzálatott, hogy síkra szálljon népe zenei nyelvéért, a népzeneért.”

Yehudi Menuhin (1916-1999) amerikai származású világhírű hegedűművész jellemzése szerint: „Kodály Zoltánnal és műveivel találkozni annyit jelent, mint megcsodálni korunk egyik legtökéletesebb muzsikussát.”

Ami a hazai vonatkozásokat érinti, mindennek előtt a pályatárs *Bartók Béla* (1881–1945) mondataira kell felhívnom a figyelmet a Magyar népzene és új magyar zene című írásából: „Ha kérdezik tőlem, mely művekben ölt testet legtökéletesebben a magyar szellem, azt kell rá felelnem, hogy Kodály műveiben. Ezek a művek hitvallomás a magyar lélek mellett. Külső magyarázata ennek az, hogy Kodály zeneszerzői tevékenysége kizárólag a magyar népzene talajában gyökerezik. Belső oka pedig Kodály rendíthetetlen hite és bizalma népének építő erejében és jövőjében.”

Végül a zseniális magyar író, *Németh László* (1901–1975) gondolatait idézem, akivel 1965-ben a bécsi egyetem rektorától, Karl Fellingertől együtt veszik át a Herder-díjat: „Kodály Zoltán, Bartók iker-csillaga, a kor magyar Palestrinája...”

A népzene feltárt mélységeiben ő a bűvös ragasztó anyagot kereste, a kóruszerző alkotásaival az egész magyar ifjúságot akarta egy milliós

kórusként talpra állítani, a népet újra egybeénekelni.” Úgy hiszem, ennél szemléletesebben senki sem jelenítette meg Kodály vezérlő gondolatait, melyek napjaink érték-válságos, erkölcsválságos világában ma is időszűrűek. Mintha a félvilág hátat fordítana *Martin Heidegger* (1889–1976), német filozófus ontológiai ethosz-üzenetének, miszerint „az emberi tisztesség a lét pásztora”. Úgy tűnik, a rombolás erői – mind szellemi, mind erkölcsi értelemben – szerte a világban újra megjelentek – sajnálatosan, az új nemzedék soraiban is.

Kodály Zoltán életművét illetően kijelenthetjük: zeneműveiben, kórusénekeiben, zsolttáraiban, oratóriumaiiban – zenetudományi értekezéseiben, esszéiben, zenepedagógiai és más írásaiban – a teremtett világrénd törvényei és harmóniái szólnak, elevenednek meg – morálisan és transzcendentálisan. Művészetszemléletét és etikai nézeteit a Zeneakadémia évszámjában 1953-ban elmondott beszédének egy *Robert Schumann*tól származó mondata testesíti meg legjobban: „Az erkölcs törvényei a művésztévével azonosak”. Életművét Schumann eme egyetlen mondatának sugaraival átvilágíthatjuk.

A tanítvány *Járdányi Pál* mesteréről szólván azt írja, Kodály felismerte a feladatot: „magyar zenei műveltséget teremteni” és ehhez „a feladathoz láncolta egész életét.” Céljaihoz „hármast út” vezetett: az egyik út a zeneszerző útja, a másik a tudósé, a harmadik a pedagógusé, a nevelőé. A „hármast út” természetesen egymástól elválaszthatatlan.

Amikor itt és most a nevelésről, a zenei nevelésről, az embernevelésről szólunk, emlékeztetni szeretnénk Kodálynak egy ritkán idézett, a Zeneakadémián el nem hangzott, de fontos beszédének néhány sorára, 1946-ból: „... le akarom vonni minden zenei konzekvenciáját annak, hogy a magyar egy nyelvben, gondolkodásban minden mástól különböző egyede az emberfajnak, és csak saját adottságai alapján fejleszthető és nevelhető. Eddig a magyart úgy akarták nevelni, hogy más népeket állítottak elébe mintának. Az eredményt láttuk. Ezen túl arra kell törekednünk, hogy a benne meglevő csírákat fejlesszük ki.

Idegentől csak annyit, amennyi e csírák fejlődését előmozdítja, nem pedig elnyomja.” Úgy vélem, teljesen egyértelmű: a zenei nevelés nem is lehetséges másként.

A mai hangversenyen számos olyan Kodály kórusművet hallunk, amely súlyos mondanivaló hordozója. Így a nyitókórus *A magyarokhoz* nagy kánon Berzsenyi Dániel versére, amelyet Bárdos Lajos a „szabadság kánonjának” nevezett, – folytatva a *Székely keservessel*, továbbá az *Isten kovácsával*, a *genfi* zsolttárokkal, az *Akik mindig elkésnek*, sorsunkba zárt gondolatokkal – Ady Endre költői soraira, vagy a *Huszt-tal*, Kölcsey Ferenc versére, melynek örök történelmi üzenete: „Hass, alkoss, gyarapíts! A haza fényre derül!” Melyhez egy másik rövid Kölcsey-vers társul, erősíteni lelkünk, bár ma este itt nem hangzik el: „Nemzeti fény a cél. Hogy elérd, forj egybe, magyar nép”, amelyre Bárdos Lajos írt lelkesítő kóruséneket...

2019. december 15., 18 óra
Zsáfi Liszt Főúti Hangversenyterem,
Zichyúj Kulturális Hangyerdő

A MAGYAR KÓRUSOK NAPJA

A hangversenyt megnyitja: Dr. Vas Bence
a PTE MK Zeneművészeti Intézet igazgatója,
a Magyar Kodály Társaság Pécs - Baranyai elnöke

Ünnepi köszöntőt mond: Dr. Tóthpál József
a KÖTA Lisztéletbéli elnöke,
az MTA Köztestületi tagja

Konferál: Kotvász Zsófia

MŰSOR

ÖSSZKAR | vezényel: Lakner Tamás Liszt-díjas karnagy
Kodály Zoltán: A magyarokhoz (Berzenyi Dániel)

CAPPELLA QUINQUEECLESIENSIS | karnagy: Keresztés Nóra
Henry Purcell: Remember Not, Lord Our Offence
Kodály Zoltán: Székely keserűes
Gyöngyösi Levente: Ave verum

PÉCSI KODÁLY ZOLTÁN GIMNÁZIUM
BARTÓK BÉLA LEÁNYKARA | karnagy: Kertész Attila Liszt-díjas
Karái József: A madarak éneke
km.: Nagy Noémi énekei, Körtési András /zongora/
Kodály Zoltán: Isten kovácsa
Kodály Zoltán: Táncnóta
Kocsár Miklós: Sub tuum praesidium
Wolf Péter: Ave Maria
km.: Majorcsák Júlia énekei, Körtési András /zongora/

KOMLÓI MUNKÁSKÓRUS | karnagy: Kuvváriáné Okos Ilona
Kodály Zoltán: Horatii Carmen (Dr. Vargha Károly)
Kodály Zoltán: Tűrőt eszik a cigány
Kodály Zoltán: 114. gerri szaltá
km.: Bertalás Zsófné /zongora/

PÉCSI VOCAPELLA KAMARAKÓRUS | karnagy: Novák-Szabó Livia
Kodály Zoltán: 150. gerri szaltá
Kodály Zoltán: Chi vuol veder (Hagy olasz madrigál)
Orbán György: Széles erdők (Faludy Ferenc)

BAJAI LISZT FERENC ÉNEKAR | karnagy: Maklák Gézáné Katalin
Kodály Zoltán: Ave Maria
Bárdos Lajos: Karácsonyi bölcstödel
Óla Gjeilo: Ubi caritas
John Leavitt: Missa festiva - Kyrie, Sanctus
km.: Dankó József /zongora/

PÉCSI MECSEK KÓRUS | karnagy: Balatoni Sándor
Josef Rheinberger: Ev Sion
Kodály Zoltán: Akik mindig élkednek (Ady Endre)
Kocsár Miklós: Ó, havas erdő némasága (Nagy László)
km.: Schultz Dessenfer énekei/
Balatoni Sándor: Ó jéjj, ó jéjj

PÉCSI BARTÓK BÉLA FÉRFIKAR | karnagy: Lakner Tamás Liszt-díjas
Karái József: Hodie Christus natus est
Magda Elnöki: Babits Mihály: Matyárok
Orbán György: Daemón irigjit callidus
Kodály Zoltán: Huszt (Kéksay Ferenc)
Karái József: Új regósének (Nagy László)

De valamennyi ma este elhangzó kórusének – Bárdos Lajos, Gyöngyösi Levente, Karai József, Kocsár Miklós, Orbán György és mások alkotásai – szervesen illeszkedik, illeszkednek kórusünnepünk eszmeiségéhez.

Annak is örülhetünk, hogy itt Pécsen – a Kodály útján járó Agócsi László, Ivasivka Mátyás, Tillai Aurél, Tóth Ferenc, a komlói énekiskola vezetője, miként a mai hangverseny vezénylő karnagyai – és sokan mások hagyományörző tevékenysége – szerte az országban tovább folytatódik. Beszédemet Kodály Zoltán Petőfi Sándor *Isten csodája* című versére írt kórusának kódájával zárom: „*Emberségünkben álljon fönn hazánk!*”

A hangversenyen hét kórus lépett fel, valamint a hangverseny első számaként hangzott el *prof. dr. Lakner Tamás* Liszt-díjas karnagy vezénylete alatt Kodály Zoltán: *A magyarokhoz* című műve, melyet a fellépő kórusokból alakult összkar szólaltatott meg. A hangverseny szép előadásokat vonultatott fel, több kimagasló produkcióval. Ettől eltekintve a közönség méltán ünnepelte a fellépő kórusok produkcióit és maradandó emléket őrizve tért haza advent harmadik vasárnapján.

A hangverseny műsorfűzetét *Faragó Emanuela* készítette, bmondó *Kotvász Zsófia* volt. A rendezvényt a Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége, a Pécsi Tudományegyetem Művészeti Kar Zeneművészeti Intézete és a Magyar Kodály Társaság Pécs-Baranyai Tagcsoportja szervezte.

dr. Vas Bence tagcsoport vezető